

Do Suchonic se přistěhoval mladý učitel. Evžen Skála. Vysoký, s rozčuchanou dlouhou kadeří, srdce — deset tisíc sopek, oči — dva blesky, letící hlubokou nocí...

Měl byt ve škole. Stloukl postel, zatlačil do kouta šatník, pověsil housle a obrázek Ferrera mučedníka na zeď, pod okno přitáhl veliký odřený kufr, sedl si naň — a byl nastěhován. Utřel si čelo a zadíval se do prázdna: A teď žít... žít! Jak?... Pro koho? ... S kým?...

„Čeká vás plno práce, pane kolego!“ pravil mu pan nadučitel, jemuž se přišel poklonit. Obec je zanedbána, kam vkročíte, tma a bahno... Mládež se toulá, ženy tonou v pověrách, staří karbaní — vděčné pole pro vás mladého, nadšeného!

Evžen neslyšel dávno sladší řeči. Neznal ještě, jak těžko je nosit svítilnu nebo vysušovat močály. Nebál se námahy. Pohrdal překážkami.

Cvičil tedy divadla, založil zpěvácký, čtenářský a hudební spolek, konal přednášky o mravném životě, o tvrdých neprodajných duších, o výchově kojenců...

Také tance cvičil a byl milován od žen. To bylo příčinou, že se jich bál a že jimi pohrdal. O jakémsi večírku pošeptala mu paní Soukalová: „Chraňte se — slečna Anna vás přímo jí očima! Nevidíte?“

Dal se do hlučného smíchu — slečna Anna byla hospodyní na faře, měla čtyřicet let a bezvadnou pověst. Měla strašně sešněrovaná ňadra, horká a vonící pižmem. Mluvila i smála se vždy velice hlučně a uměla s nenapodobitelnou grácií nastavovat ručky — plné prstenů — k políbení...

A ta že by?... Evžen hleděl chvíli úkradkem na slečnu Annu. Jaký nesmysl! pomyslil si, neshledávaje nic nápadného. Ty klepny!

A druhý den zapomněl úplně na tu hloupost.

Když jedné neděle přišel do hostince k snídání, běžel mu

vstříc kolega Černý se zářící tváří: „Víš už, kolego?“ ptá se zuřivě šňupaje, „víš už? — Jsi v Krunýři spásy! Perou tě, hahaha! Čti!...“ A strhnuv se zdi Krunýř spásy, strčil mu pod nos tučný nápis: *Ze Suchonic*.

5 Evžen četl, hltal: „Do naší klidné vesničky přivandroval nedávno prorok... Tento počestný husita vrhá se jako vzteklý pes na fary a na všechno, co je svaté, trousí své pokrokářské rozumy po schůzích, kazí svým jedem nevinná srdce panen a starců... otravuje vzduch... ano... probodává svýma rohama... nezaleze-li, srazíme mu...“

Písmena začala divoce tančit a Krunýř spásy vypadl Evženovi z třesoucí se ruky na zem. Je známo, že každý, kdo ponejprv čte o sobě v novinách, bývá podobně vzrušen.

15 „Jste příliš radikální, pane kolego,“ konejšil doma Evžena pan nadučitel. „Bijete do věcí, které hnijí, — to je neprozřetelné... lámete tuze bezohledně všechno přes koleno — a to je nebezpečné... Zahubí vás to — věřte — mluvím s vámi jako váš otec!... Náš lid nemiluje teorií. Náš lid je zadlužen, sténá pod daněmi, potřebuje hmotné pomoci. 20 Potřebuje vedení a rady, jak zesílit hospodářsky...“

Evžen měl po několik dní hlavu v dlaních. Potom získal čtyři občany, ostatní se nalepili na ně — a tak za zimních večerů ujednáno zřídit v Suchonicích pro začátek družstva: hospodářské, spotřební, pro sušení ovoce, pro pálení sli- 25 vovice, pro výrobu a vývoz kysaného zelí...

Čert ví — zrovna uprostřed všeho přešlo dvacet občanů do opozice. Zuby nehty proti. Z toho: schůze, urážky na cti, žaloby. Čtyřicet občanů posílalo ve dne v noci Evžena do horoucích pekel...

30 Jedné pak neděle četl Evžen v Krunýři spásy: „*Ze Suchonic*. Náš pokrokař pracuje vesele dál na rozvratu obce. Tento také-inteligent umínil si bezpochyby obrátit Suchonice naruby. Neštítí se rýpat do všeho, co je svato, nestydí se hnát nezkušené lidi do podniků, o nichž dobře ví, 35 že ztroskotají. Chce snad ve sutinách lovit? Je mu lhostejno, přivede-li pár občanů na buben? Radíme tomu pánovi po dobrém... sice uvidí...“

„Ani nehnu!“ řekl Evžen, když dočetl. Praštil polky

a družstvy a žil škole. Učil s láskou, oddal se cele dětem, a když měl volno, bloudil po lesích a sedal u vod. Hospodě a sukním obzvlášť utíkal na sto honů.

Tu obdrží poštou Krunýř spásy. „Zdarma! Nevracet!“ stojí na pásce. Článek *Ze Suchonic* obřámován červenou tužkou. 5

„Haha!“ čte Evžen, „náš prorok se zbláznil. Od jisté doby chodí... nepromluví... Rvát děti ve škole, číst neznabožské noviny a knihy, brousit po kopcích a dolech — to je celá jeho práce. Za tu je takový vychovatel (??) placen! Lenocho!! Jiné obce, kde se pracuje, vzkvétají... U nás...? Máme ještě celou zásobu střeliva, nedá-li se náš prorok na pokání atd.“ 10

Nejprve nebyl schopen slova. Bylo to příliš netušené a hnusné. Nezapomeňte, že byl Evžen mlád! Když se vzpamatoval, ovládl ho nezměrný vzdor a vztek. 15

Toho dne plakala u něho celá třída. Odpoledne místo vyučování šel se koupat, načež odebral se do hospody a zpil se ponejprv v životě...

A bouřil dál. Den jako den mohli jste ho nalézt v hostinci, kde hrál v karty nebo smál se kibicům, kteří se rozčilovali, že hráč „špatně nesl“, že Votýpka platil „malý litkup“, že byly chybně postaveny dva dreadnoughty... 20

K půlnoci chodíval domů se zbytkem viržinky v ústech a se zhnusením v duši. Tu jednou — od té doby věřil v osud! — jde a dohoní... slečnu Annu, jež vracela se dle všeho z návštěvy. 25

Slečna Anna kráčí zvolna, hledí k hvězdám. Nevidí, neslyší zdá se. Fara je od ní tak deset kroků. Okna spí...

Evžen je už slečně za zády... vtom jaký divný nápad! Zoufalý a plný zloby! Blesko jím: zošklivit se tomu kyprému přebujnému tvorů... pomstít se za cosi, co tušil... Urazit, ranit v základech... Učinit se nemožným, nesnesitelným... Prosím vás, čeho se někdy člověk nedopustí, aby se zničil? 30

Chytl ji náhle odzadu kol řader, strhl ji k sobě beze slova a hrubě a hlučně políbil. Na zuby, do úst otevřených zděšením... 35

Vyprostila se se zasupěním a prchla do dveří fary, kde stanula měříc ho velikýma planoucímá očima. Evžen pak zmaten pojednou a cítě ještě dotek hedvábu a vůni pižma, pronesl cosi koktavě — a odešel neohrabaně, jako odcházejí opravdu zamilovaní...

„Jsem ztracen!“ rval si ráno vlasy. „Ztracen! Ztracen! Och, och! Co jsem jen dělal!“ A hryzl si rty a tiskl si hlavu.

V obci se cosi vlnilo. Cítil to. S hrůzou čekal, co přinesou noviny. Nemohl se doškat neděle. Obdržel vskutku Krunýř spásy (opět zdarma) a dva dopisy. Rozevře chvatně Krunýř — srdce bije mu jak kladivo, vpije se do „svého“ článku. Čte: „*Ze Suchonic*. O našem panu učiteli psali jsme už často ve svém listě. Někdy dost tvrdě. Bohužel — křivdili jsme mu. Jak jsme se nyní přesvědčili, byl obětí intrik a pomluv (Evžen protírá si oči), na nichž nebylo zbla pravdy. Mluví se zase o něm, že bije děti, že hraje v karty a pije. Všecko to je bídná lež! (Evžen se štípe do líce, do stehna, trhá si vlasy.) Bůh zatrat tyto nactiutrháče! Máme dobré zprávy, že pan učitel E. Skála je výborný pedagog, výtečný občan a pracovník. Váží si svaté víry, chodí mezi lid, který ho miluje... Klademe ho za vzor...”

Tupě sáhl Evžen po dopisech. Otevřel první — byl od inspektora a zněl lakonicky: „Bylo mi sděleno, že jste se polepšil. Chci doufat, že trvale!“

Druhý dopis voněl pižmem a byl ještě kratší! Stálo v něm: „Miláčku, dnes o 10! Zmola — třetí topol! Tvá navěky... Anna.“

Zasténal, vyskočil ze židle a jal se lítat po pokoji...